

Narušená komunikační schopnost

Definice, různá dělení a klasifikace

Narušená komunikační schopnost

- Zastřešující pojem, který vymezuje předmět logopedie
- Celistvý pohled na celou komunikaci jedince
- Velice komplikované je vymezení *normy*, protože existují určité *odchytky*
 - Regionální odchytky (odlišné tvoření vibrant, nosovek v různých zemích)
 - Odlišné tempo řeči v různých zemích
 - V jakém jazykovém prostředí se klient nachází (Praha vs. Ostravsko)
 - Rozdíl ve vzdělání jedince
 - Hlasoví profesionálové

Odchytky v NKS u dětí

- Některé projevy považujeme za tzv. *fyziologické jevy*
- *Fyziologická nemluvnost* – do 1. roku dítěte, dítě prochází vývojovými stádii řeči
 - *Prodloužená fyziologická nemluvnost* – do 2-3 let věku dítěte, dítě je v pořádku, přiměřeně reaguje, ale ne řečí
 - Od 3 let – pokud dítě nemluví, zřejmě OVR
- *Fyziologická neplynulost (dysfluence)* – do 3. - 4. let věku dítěte
- *Fyziologický dysgramatismus* – do 4. let věku dítěte
- *Fyziologická dyslálie* – nevyzrálost CNS, mluvidel apod.

Definice, klasifikace

- ***„Komunikační schopnost jednotlivce je narušena tehdy, když některá rovina (nebo několik rovin současně) jeho jazykových projevů působí interferenčně vzhledem k jeho komunikačnímu záměru“ (Lechta, 1990)***
- je třeba brát v úvahu všechny jazykové roviny (foneticko-fonologická, lexikálně-sémantická, morfologicko-syntaktická a pragmatická), narušena také může být verbální i neverbální složka komunikace, mluvená i grafická forma, expresivní (produkce) i receptivní (porozumění) složka

Etiologie - příčiny

- *z časového hlediska* – prenatální, perinatální, postnatální
- *z lokalizačního hlediska*
 - genová mutace, aberace (odchylka) chromozomů
 - vývojové odchylky
 - orgánová poškození receptorů (poruchy rozumění řeči)
 - poškození centrální části (fatické poruchy, poruchy nejvyšších řečových funkcí)
 - působení nevhodného, nepodnětného, nestimulujícího prostředí (např. opoždění ve vývoji řeči dítěte)
 - narušení sociální interakce (může docházet k poruchám psychotické povahy)

Různé dělení NKS dle stupně

- Totální x parciální
- Jedinec si narušení může x nemusí uvědomovat
- Dominantní x symptomatické
- Orgánové x funkční
- Trvalá x přechodná
- Vrozená x získaná
- Zvuková (dysartrie) x nezvuková dimenze (narušení koverbálního chování, dysgrafie)

Nečastější dělení (Lechta 2000, 2003)

1. vývojová nemluvnost (vývojová dysfázie);
2. získaná orgánová nemluvnost (afázie);
3. získaná psychogenní nemluvnost (mutismus);
4. narušení zvuku řeči (rinolalie, palatolalie);
5. narušení plynulosti řeči (balbuties, tumultus sermonis);
6. narušení článkování řeči (dysartrie, dyslalie);
7. narušení grafické podoby řeči (dysgrafie, dysortografie, dyslexie aj.);
8. symptomatické poruchy řeči;
9. poruchy hlasu;
10. kombinované vady a poruchy řeči.